

Luonnos jätetaksaksi 1.1.2024 alkaen

Savo-Pielisen jätelautakunta 12.10.2023 § 20
6974/02.05.00/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
Saija Pöntinen, puh. 044 718 5066
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

palvelupäällikkö Saija Pöntinen

Esitän, että jätelautakunta asettaa jätetaksaluonnoksen vuodelle 2024 yleisesti nähtäville. Jätetaksassa määritellään maksut kunnallisille jätehuoltopalveluille, jotka Jätekkukko järjestää kotitalouksille ja kunnille.

Jätelautakunta varaa kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuuden esittää mielipiteensä taksaluonnoksesta. Lisäksi jätelautakunta varaa alueen toimialueen kunnille ja kuntien ympäristönsuojeluviranomaisille tilaisuuden lausunnon antamiseen asiasta.

Jätetaksaluonnos sekä kuulutus asian vireillä olosta ja vaikuttamismahdollisuuksista pidetään nähtävillä jätelautakunnan verkkosivuilla 16.10.–6.11.2023. Tieto kuulutuksesta lähetetään lisäksi sähköisesti kaikkiin jätelautakunnan toimialueen kuntiin, jotta kunnat voivat julkaista ne omilla verkkosivuillaan. Asiasta ilmoitetaan lisäksi kuulutuksella, joka julkaistaan kuntien ilmoituslehdissä.

Nähtävillä olon ja kuulemisen jälkeen jätetaksaan tehdään tarvittaessa muutoksia ja se tuodaan jätelautakunnalle päätettäväksi. Jätelautakunnan on tarkoitus hyväksyä taksa loppuvuonna 2023, jotta taksamuutokset voivat tulla voimaan 1.1.2024.

Päätös

Merkitään, että Jätekkukon toimitusjohtaja Arto Ryhänen oli kuultavana tämän asian esittelyn aikana ja poistui kokouksesta asian esittelyn jälkeen. Merkitään, että Eero Eloranta saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn alussa.

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Jätelain (646/2011) 32 §:n mukaisesti kunta vastaa asumisessa sekä kunnallisessa hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollosta. Lisäksi kunta vastaa liikehuoneistoissa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuollosta, kun jäte kerätään yhdessä em. jätteiden kanssa.

Kunnan on perittävä jätelain 78 §:n mukaisesti järjestämästään jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan sille jätehuoltotehtävien hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Jätelain 79 §:n mukaan jätemaksun perusteista määrätään jätetaksassa. Taksa-asiakirjassa luetellaan käytössä olevat jätemaksut ja kerrotaan, mihin maksut perustuvat.

Jätemaksuilla katetaan kunnallisen jäteyhtiön, Jätekukon, järjestämät yhdyskuntajätehuollon palvelut, kuten jätteiden keräys, kuljetus ja käsittely, viestintä ja palveluneuvonta sekä jätehuollon kehittäminen ja investoinnit. Jäteyhtiö toimii tehdyn osakassopimuksen mukaisesti omakustannusperiaatteella, eikä yhtiö jaa omistajakunnilleen osinkoa. Jätemaksuilla katetaan Jätekukon järjestämien jätehuoltopalvelujen lisäksi lakisääteisten jätehuollon viranomaistehtävien hoitaminen eli jätelautakunnan kustannukset.

Taksaperiaatteina kustannusvastaavuus ja ohjaavuus

Kunnallinen jätehuolto on rahoitettava jätelain 78 §:n perusteella kokonaan palveluista perittävillä maksuilla. Jätelaissa on lisäksi säädetty, että jätetaksan mukaisten maksujen on vastattava kunnan tarjoamaa jätehuollon palvelutasoa ja mahdollisuuksien mukaan kannustettava jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon.

Jätetaksan tulee siis olla lain mukaan sekä kustannusvastaava että etusijajärjestykseen ohjaava. Jotta nämä molemmat edellytykset täytyisivät, jätetaksan sisältämien jätemaksujen on kokonaisuutena katettava jätehuollon kulut, mutta samalla taksassa kevennetään niiden toimintojen ja palvelujen maksuja, joiden katsotaan edistävän etusijajärjестystä. Yksittäinen jätemaksu ei näin ollen ole välttämättä kustannusvastaava, vaan kustannusvastaavuus muodostuu taksan mukaisten jätemaksujen kokonaisuudesta.

Taksan ohjaavuus toteutuu käytännössä siten, että kiinteistöllä syntyvän jätteen määrä ja kierrätysaktiivisuus vaikuttavat tyypillisesti jätemaksujen tasoon. Kustannusvastaavuuden periaatteen vuoksi huolehditaan kuitenkin samalla siitä, että kaikki asiakkaat osallistuvat jätehuollon yleisen palveluverkoston kustannuksiin ja maksuilla saadaan katettua riittävästi kunkin asiakkaan jätehuoltopalvelujen kuluja.

Jätetaksa on valmisteltu siten, että kunnan ensisijaiselle jätehuollon järjestämisvastuulle kuuluvien asiakkaiden jätehuoltopalvelujen maksuilla saadaan katettua kokonaisuudessaan kaikki näiden palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kulut. Pyrkimyksenä on siis kustannusvastaava perustoiminta, joka ei nojaa epävarmaan ja supistuvaan markkinaehtoisin toiminnan tuloon.

Taksan valmistelu ja päätöksenteko

Jätetaksa on valmisteltu jätelainsäädännön asettamissa rajoissa ottaen huomioon Suomen Kuntaliiton antamat ohjeet. Taksan perusrakenne on valtakunnallisesti linjattujen suositusten mukainen, mutta siinä on otettu huomioon alueelliset erityispiirteet ja jätehuollon kustannusrakenteet.

Laskelmat eri jätehuoltopalvelujen kustannuksista on tehty kunnallisessa jäteyhtiössä. Laskelmat perustuvat sekä yhtiön itse toteuttamien että sen kilpailuttamien palvelujen kustannuksiin. Taksa on valmisteltu näiden laskelmien pohjalta jätelautakunnan viranhaltijoiden toimesta. Valmistelussa on tehty tiivistä yhteistyötä viranhaltijoiden ja jäteyhtiön yhteyshenkilöiden kesken.

Jätelautakunta tekee päätöksen jätetaksasta. Jätelautakunta määrittelee jätelain sallimissa puitteissa jätemaksupolitiikan ja maksujen nimikkeet, kohteet ja suuruuden. Jätelautakunnan on kuitenkin huolehdittava siitä, että kaikki jätehuoltopalvelujen kustannukset saadaan katettua taksan mukaisilla maksuilla.

Jätelautakunnan alaisuudessa toimiva viranhaltija määrää jätemaksut kiinteistön haltijoille jätetaksan mukaisesti siten kuin jätelain 81 §:ssä säädetään. Jätemaksut suoritetaan jäteyhtiölle, joka toimii jätelautakunnan lukuun hoitaen laskutuksen ja maksukertymien seurannan.

Jätetaksan rakenne ja hinta-alueet

Jätetaksan perusrakenne esitetään säilytettäväksi ennallaan. Kotitalouksien jätemaksu koostuu perusmaksusta ja järjestetyn jätehuollon maksusta. Perusmaksu on asuinhuoneisto- ja vapaa-ajan asuntokohtainen vuosimaksu, joka määräytyy kaikille asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöille. Perusmaksun lisäksi kiinteistöille määräytyvä järjestetyn jätehuollon maksu on maksu jäteastioiden tyhjennyksistä taikka aluekeräyspisteen tai korttelikeräyksen käytöstä. Näiden maksujen lisäksi asiakkaille voi määräytyä heidän käyttämiensä palvelujen mukaisesti lisäpalvelumaksuja ja lajitteluasemilla asioinnin yhteydessä pienkuormamaksuja.

Jätemaksut ovat suurelta osin yhtenäiset koko Savo-Pielisen jätelautakunnan toiminta-alueella. Koska kilpailutettujen jätteenkuljetusten kustannukset poikkeavat kuitenkin eri alueiden välillä, nämä erot on otettu huomioon jäteastiatyhjennysten hinnoissa. Jäteastiatyhjennyksille on käytössä entiseen tapaan kaksi eri hinta-alueetta: 1) Kuopio, Siilinjärvi ja Pieksämäki ja 2) muut kunnat. Hinnoittelurakenteella pyritään toisaalta siihen, että jätemaksut ovat koko alueella kohtuulliset ja tasapuoliset, ja toisaalta siihen, että maksujen kustannusvastaavuus on riittävä.

Yleistä taksamuutosten perusteista ja tasosta

Jätemaksujen tasoon on tulossa korotusta erityisesti jätteiden käsittelykustannusten nousun vuoksi. Myös yleinen kustannustason nousu vaikuttaa maksuihin. Jätehuollon kokonaiskustannuksia kasvattaa lisäksi muuttuneen jätelainsäädännön ja jätehuoltomääräysten myötä laajeneva jätteiden erilliskeräys sekä jätehuollon palveluverkostoon tehtävät muutokset.

Maksujen korotukset kohdistuvat perusmaksuun ja sekajätteen jätehuollosta perittäviin maksuihin, kuten sekajäteastioiden tyhjennysmaksuihin ja aluekeräyspistemaksuihin. Biojätteen osalta pienimpien jäteastioiden tyhjennyshintaa lasketaan ja isompien nostetaan, kun käyttöön otetaan

kotitalouksilla astiakokoon perustuva hinnoittelu. Pakkausjätteiden tyhjennyshinnat esitetään pidettäväksi ennallaan.

Kokonaisuudessaan tasokorotus kotitalouksien jätehuollon vuosikustannuksiin on kiinteistön jätehuoltopalveluista riippuen noin 3–7 %. Jätehuollon kustannukset nousevat maksumuutosten myötä vakituisilla asunnoilla tyypillisissä tilanteissa noin 0,50–1,00 euroa kuukaudessa, vapaa-ajan asunnoilla noin 0,20 euroa kuukaudessa.

Kaiken kaikkiaan Jätekuon toteuttamien jätehuoltopalvelujen arvioidut kustannukset vuodelle 2024 ovat 17 970 000 euroa, kun otetaan huomioon nykyiset kunnan ensisijaiselle ja toissijaiselle vastuulle kuuluvan jätehuollon kustannukset sekä sidosyksikköpalvelujen kustannukset (pl. jätekeskustoiminta sekä saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuoltokokonaisuus).

Perusmaksu

Perusmaksulla katettavat kustannukset

Jätelain 78 §:n mukaisella perusmaksutuotolla järjestetään sellaiset asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöjä varten tarjottavat jätehuoltopalvelut, joista ei ole käytännössä mahdollista tai perusteltua periä jätteen aiheuttamisperiaatteen mukaista, palvelun käytön määrään perustuvaa maksua. Tällaiset palvelut ovat tyypillisesti asiointihetkellä maksuttomia tai vahvasti tuettuja.

Perusmaksu koostuu perusosasta ja jätelautakuntaosasta. Perusosalla katetaan Jätekuon järjestämä neuvonta ja viestintä, vaarallisten jätteiden keräys, lajitteluasemien rakenteet ja ylläpito, poistotekstiilien keräys sekä Rinki-ekopisteverkostoa täydentävät ekopisteet. Perusmaksun jätelautakuntaosalla katetaan kuntien yhteisen jätehuoltoviranomaisen eli jätelautakunnan toiminta. Näitä molempia esitetään korotettavaksi kustannusten nousun vuoksi.

Perusmaksun tasoon vaikuttavat keskeiset muutokset

Perusmaksuun vaikuttaa korottavasti erityisesti neuvonnan ja viestinnän sekä lajitteluasemien rakenteiden ja ylläpidon kustannusten nousu. Vaarallisten jätteiden ja poistotekstiilien keräyksen sekä Rinki-ekopisteverkostoa täydentävien ekopisteiden kustannuksiin ei ole sen sijaan tulossa merkittäviä muutoksia.

Viestinnän ja neuvonnan kustannukset ovat ylittäneet tänä vuonna sen, mitä taksan valmistelussa viime vuonna arvioitiin. Erityisesti laajenevista lajitteluvuoroista tiedottaminen ja biojätteen erilliskeräykseen innostava Biottajat-kampanja nostivat viestinnän kuluja. Biojätteen lajitteluvuorojen laajentuminen vuonna 2024 edellyttää edelleen panostusta viestintään. Laajaa ja monikanavaista viestintää on painotettu myös uudessa palvelutasossa. Viestinnän kustannuksiin vaikuttaa myös yleinen kustannusten nousu mm. viestintämateriaalien tuotannossa. Tämän vuoksi viestinnän ja neuvonnan osuus perusmaksussa nousee.

Lajitteluasemaverkoston rakenteet ja ylläpito katetaan perusmaksulla, joten perusmaksutasossa on otettava huomioon verkostoon tehtävistä investoinneista aiheutuvat kulut. Vuoden 2023 syksyllä toteutetaan Siilinjärven lajitteluasemalle

itsepalveluasioinnin mahdollistavat rakenteet ja vuonna 2024 samat parannukset toteutetaan Suonenjoen lajitteluasemalla. Lajitteluasemien kustannuksiin vaikuttaa myös lajitteluasemien kyltitysten uusiminen uusien piktogrammien mukaisiksi. Vuonna 2024 ei varauduta kuitenkaan vielä uuden palvelutason mukaisten laajempien lajitteluasemaverkoston muutosten toteuttamiseen.

Jätekokon järjestämien ekopisteiden kustannusten odotetaan kasvavan jonkin verran tulevina vuosina, kun verkostoa täydennetään hyväksyttävän palvelutason mukaisesti. Vielä tässä vaiheessa perusmaksussa on varauduttu ainoastaan vähäisiin verkoston muutoksiin, joilla ei ole juurikaan merkitystä perusmaksutasoon.

Perusmaksun luokittelu ja taso

Perusmaksua maksavia vakituksia asuntoja on noin 123 000 kpl ja vapaa-ajan asuntoja 34 500 kpl. Perusmaksussa on vakituksille asunnoille kaksi eri maksuluokkaa. Perusmaksun suuruuteen vaikuttaa se, onko biojätteelle erilliskeräys tai kompostointi kiinteistöllä. Jos biojäte laitetaan sekajätteen joukkoon, on perusmaksu suurempi kuin niillä kiinteistöllä, joilla biojäte lajitellaan. Vapaa-ajan asuntojen perusmaksulle on yksi maksuluokka.

Perusmaksua maksavien asiakkaiden kokonaismäärä on hieman noussut, joten nousevat kustannukset jakautuvat aikaisempaa isommalle asiakasmäärälle. Toisaalta taas vakituksista asunnoista yhä useampi maksaa pienempää perusmaksua, kun biojätteen erilliskeräys on laajentunut ja edelleen laajenemassa.

Vakituisten asuntojen perusmaksua esitetään nostettavaksi 2,50–3,00 euroa vuodessa. Tämä tarkoittaa noin 6–10 %:n korotusta perusmaksuun. Edellisenä vuonna vakituisten asuntojen perusmaksuihin tehtiin euromääräisesti yhtenäiset korotukset. Nyt pienempää perusmaksuluokkaa esitetään korotettavaksi euromääräisesti hieman vähemmän, mutta prosentuaalisesti hieman enemmän kuin korkeampaa perusmaksuluokkaa. Muutoksessa huomioidaan toisaalta ohjaavuus ja toisaalta se, että vakituksien asunnon korkeampi perusmaksuluokka ei nousisi kohtuuttoman suureksi. Vapaa-ajan asunnon perusmaksua esitetään nostettavaksi euron vuodessa, mikä tarkoittaa vajaan 7 %:n korotusta perusmaksuun.

Jäteastioiden tyhjennysmaksut

Jäteastioiden tyhjennysmaksuilla katettavat kustannukset

Jäteastioiden tyhjennysmaksut ovat maksuja kiinteistökohtaisten tai kiinteistöjen yhteisten kimppa-astioiden tyhjennyksistä. Tyhjennyshinnat on määritelty erikseen sekajätteelle ja kierrätettäville jätteille eli biojätteelle ja pakkausjätteille (muovi, kartonki, lasi ja metalli).

Sekajätteen tyhjennysmaksu muodostuu kuljetus- ja käsittelyosasta. Kuljetusosalla katetaan sekajätteen keräyksen ja kuljetuksen, kuljetusten järjestämisen, jäteastiapalvelun sekä astiapesujen kustannukset. Käsittelyosalla katetaan sekajätteen käsittelykustannukset eli poltto energiahyötykäyttöön Riikinvoiman ekovoimalaitoksella.

Sekajätteen tyhjennysmaksun käsittelyosalla katetaan ohjauvuuden aikaansaamiseksi sekajätteen jätehuollon lisäksi myös erilliskerätyn biojätteen käsittelyn eli kierrätyksen kustannukset. Samoin sekajätteen käsittelyosaan on sisällytetty valtaosin kunnallisen jäteyhtiön hallinnon, asiakaspalvelun, tietojärjestelmien ja toimitilojen kustannukset, jätekeskuksen kiinteitä kustannuksia sekä jätehuollon kehittämisen kustannuksia. Kun yleiset kustannukset ja osin kierrätettävien jätteiden kustannuksia katetaan sekajätteen maksuilla, kierrätettävien jätteiden tyhjennyshinnat pidetään sekajätehintoja alempina ja taksalla kannustetaan jätelain mukaisesti etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon.

Biojätteen tyhjennyshinnalla katetaan ainoastaan biojätteen suorat keräyksen ja kuljetuksen kustannukset (ml. jäteastiapalvelu ja astiapesut). Sekajätteen maksuilla subventoidaan voimakkaasti biojäteastian tyhjennyksiä, joten biojäteastian tyhjennyshinta on jopa noin puolet pienempi kuin kuljetuksen ja käsittelyn todelliset yhteenlasketut suorat kustannukset olisivat.

Pakkausjätteiden kiinteistöittäinen erilliskeräys kotitalouksista hoidetaan jätelain mukaisesti yhteistoiminnassa kuntien ja pakkausten tuottajien kesken. Yhteistoiminta tarkoittaa käytännössä sitä, että kunnallinen jäteyhtiö huolehtii pakkausjätteiden keräyksestä ja kuljetuksesta kiinteistöiltä, kun taas pakkaustuottajat huolehtivat pakkausjätteiden kierrätyksestä. Pakkausjätteiden tyhjennysmaksuilla katetaan näin ollen ainoastaan keräyksen ja kuljetuksen suorat kustannukset (ml. jäteastiapalvelu ja astiapesut). Pakkausjätteiden käsittelystä ei tule kustannuksia, koska ne luovutetaan pakkausten tuottajille ilman maksua.

Sekajäteastioiden tyhjennykset ja maksujen taso

Sekajäteastian tyhjennyksiä tehdään ensi vuonna arviolta 1 180 000–1 190 000 kappaletta. Tyhjennysmäärän arvioidaan supistuvan kokonaisuudessaan noin 2 % tähän vuoteen nähden. Sekajätteen tyhjennysmäärä on vuosittain laskenut erityisesti kunnan toissijaiselle jätehuollon järjestämistä vastuulle kuuluvien TSV-asiakkaiden vähentymisen vuoksi. Osin sekajäteastioiden tyhjennysmäärää on pienentänyt myös kierrätettävien jätteiden erilliskeräyksen kasvu taloyhtiöissä, minkä myötä sekajäteastioiden tyhjennyksiä on harvennettu.

Sekajäteastian tyhjennyshintaa on tarvetta nostaa vuodelle 2024. Hinnan korotuksen syynä on sekajätteen käsittelyn eli Riikinvoiman ekovoimalaitoksella tapahtuvan energiahyötykäytön kustannusten nousu. Nousu johtuu siitä, että sähkön hinnan pudottua alkuvuoden 2023 tasosta Riikinvoiman sähkön myynnistä saatavat tulot ovat pienentyneet merkittävästi. Näillä tuloilla voidaan kattaa aikaisempaa pienempi osuus käsittelykustannuksista eli yhä suurempi osuus on katettava jätemaksuilla. Sähköstä saatavia tuloja pienentää myös se, että Riikinvoiman laitoksella on sattunut haastava laiterikko, jonka myötä sähköntuotanto on ollut pysähdyksissä ja toimii vajaateholla vielä kevättalven 2024 saakka.

Sekajätteen energiahyödyntämisen kustannusten nousun lisäksi sekajätteen käsittelyosan hintaan vaikuttaa korottavasti se, että sekajättemaksuilla katetaan

biojätteen käsittelykustannukset ja suuri osa jäteyhtiön yleisistä kustannuksista, jotka ovat kohonneet. Lisäksi on otettava huomioon se, että sekajäteastioiden tyhjennysten vähentyessä nämä kustannukset katetaan koko ajan supistuvien tyhjennysmäärien maksuilla.

Sekajäteastian tyhjennyshinnan korotus kohdistuu ainoastaan käsittelyosaan, sillä sekajätteen kuljetuskustannusten odotetaan pysyvän ennallaan. Sekajäteastian tyhjennysmaksuja korotetaan jäteastian koosta riippuen noin 3–9 %. Hinnankorotus vaihtelee astiakoon mukaan, koska kuljetuskustannus on kaikilla jäteastioilla sama, mutta käsittelyhinnan osuus määräytyy astian koon ja sille lasketun keskimääräisen täyttöasteen mukaan. Koska hinnankorotus kohdistuu käsittelyosaan, on hinnankorotus suurin isoimmilla jäteastioilla.

Biojäteastioiden tyhjennykset maksujen taso

Biojäteastioiden tyhjennyksiä tehdään ensi vuonna arviolta 250 000 kappaletta. Kotitalousasiakkailla biojäteastioiden tyhjennysmäärä on noussut ja nousee edelleen, kun biojätteen erilliskeräysvelvoite laajenee loppuvuodesta 2024. Tyhjennysten kokonaismäärän kasvua taittaa kuitenkin kunnan toissijaiselle vastuulle kuuluvien asiakkaiden väheneminen.

Biojätteen kuljetusten kokonaiskustannusten arvioidaan hieman kasvavan tyhjennysmäärien lisääntyessä. Nämä lisääntyvät kuljetuskustannukset saadaan katettua uusilta asiakkailta perittävillä tyhjennysmaksuilla. Biojätteen käsittelykustannusten arvioidaan samoin kokonaisuudessaan nousevan, mutta tämä ei vaikuta biojäteastian tyhjennyshintaan, koska edellä esitetyn tavoin nämä kustannukset katetaan sekajättemaksuilla.

Biojäteastioiden hinnoittelua esitetään muuttavaksi niin, että kotitalouksille otetaan käyttöön eri tyhjennyshinnat 140 ja 240 litran biojäteastialle. Aikaisemmin näiden eri kokoisten jäteastioiden tyhjennyshinta on ollut sama. Muutoksella pyritään siihen, että jätemaksu vastaa paremmin syntyvää biojättemäärää. Kun biojätteen erilliskeräysvelvoite laajenee, biojäteastioita tulee laajemmin pienimpiin taloyhtiöihin ja omakotitaloihin. Koska näillä kiinteistöillä syntyy tyypillisesti biojätettä vähemmän kuin isoissa taloyhtiöissä, on niille perusteltua valita pieni 140 litran biojäteastia. Jottei jätehuollon kokonaiskustannukset nousisi näillä kiinteistöillä kohtuuttoman paljon, pienimmän biojäteastian tyhjennyshintaa esitetään laskettavaksi aikaisemmasta 11–12 %. Samalla taas isomman 240 litran jäteastian tyhjennyshintaa esitetään nostettavaksi 5 %.

Muilla kuin kotitalousasiakkailla on tarkoitus säilyttää biojäteastian tyhjennyksille yksi hinta eli 140 ja 240 litran jäteastiasta määräytyy sama tyhjennysmaksu. Näillä asiakkailla 140 litran jäteastiat on tyypillisesti otettu käyttöön kohteissa, joissa syntyy painavaa biojätettä. Näissä kohteissa 240 litran jäteastiaa ei voitaisi edes käyttää, koska se tulisi ylipainavaksi. Näin ollen 140 litran jäteastiatkin ovat tyypillisesti niin painavia, ettei hintaerottelua 140 ja 240 litran biojäteastian välille ole perusteltua tehdä.

Pakkausjätteiden tyhjennykset ja maksujen taso

Kartonki- ja muovipakkausten tyhjennyksiä arvioidaan tehtävän ensi vuonna reilu 270 000 kappaletta. Metallin ja lasipakkausten tyhjennyksiä tehdään yhteensä noin 50 000 kappaletta. Erityisesti muovipakkausten tyhjennysmäärät ovat nousseet, kun erilliskeräys on laajentunut. Myös kartonkipakkauksien tyhjennykset ovat kotitalouksilla lisääntyneet, mutta kokonaisuudessaan tyhjennysmäärät ovat joinakin vuosina jopa supistuneet, kunnan toissijaiselle vastuulle kuuluvien asiakkaiden vähennyttä.

Pakkausjätteiden kuljetuskustannuksiin on tullut muutoksia, kun kuljetukset on kilpailutettu uudelleen. Muovi- ja kartonkipakkausten tyhjennyshintoihin on tullut paikoin korotusta, mutta toisaalta lasi- ja metallipakkausten tyhjennyshinnat ovat laskeneet. Taksassa on käytössä kaikille pakkausjätelajeille yhtenäinen, keskimääräinen tyhjennyshinta. Kun otetaan huomioon kaikkien pakkausjätelajien keräyksen kokonaisuus, ei pakkausjätteiden tyhjennysmaksuja ole tarvetta nyt nostaa. Tässä linjauksessa on otettu huomioon myös se, että pakkausten tuottajayhteisöt maksavat kunnallisille jäteyhtiöille vuonna 2024 ensimmäisen kerran kompensatiota pakkausjätteiden jätehuollosta jätelainsäädännön ja tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Pakkaustuottajat tulevat maksamaan korvausta pakkausjätteiden keräys- ja kuljetustyöstä siten, että tuottajien kustannusvastuuksi muodostuu vähintään 80 % koko pakkausjätehuollon kokonaiskustannuksista. Kokonaiskustannuksiin lasketaan kiinteistöittaisen keräyksen ja kuljetuksen lisäksi tuottajien järjestämä aluekeräys, vastaanotto- ja käsittelymaksut sekä jätteiden käsittely mukaan lukien yrityspakkausten käsittely ja tuottajien hallintokulut. Tämä tarkoittaa sitä, että tuottajien maksamat korvaukset kuntien järjestämästä kuljetuksesta eivät ole 80 % kuljetuskustannuksista, vaan huomattavasti vähemmän. Korvausten määrä ei ole suoraan riippuvainen alueellisista pakkausjätteen erilliskeräyskuluista, vaan perustuu valtakunnalliseen keskimääräiseen laskentaan sekä tuottajan terminaaliin toimitettuihin jätemääriin ja jätteen laatuun.

Tuottajilta ei ole saatu tiedusteltaessa mitään arviota pakkausjätteiden keräyksestä saatavien korvausten suuruudesta. Korvausten vaikutus heijastuu kuitenkin tuottajien ja kuntien sopiman maksujärjestelmän perusteella jätetaksaan vasta takautuvasti. Kompensointi on siis mahdollista ottaa täysimääräisesti huomioon taksassa vasta vuonna 2025. Saatavat korvaukset käytetään joka tapauksessa kiinteistökohtaisen pakkausjätehuollon järjestämiseen pakkausjätelajikohtaisesti. Vuoden 2025 taksaan kaikille pakkausjätelajeille tullaan laskemaan jätelajikohtainen tyhjennyshinta, jossa otetaan huomioon tuottajien kompensatio erikseen kutakin jätelajia koskien.

Aluekeräyspistemaksut

Aluekeräyspistemaksu on asuinhuoneisto- ja vapaa-ajan asuntokohtainen käyttömaksu, joka oikeuttaa Jättekukon ylläpitämien sekajätteen keräyspisteiden käyttöön. Jättekukolla on alueella noin 170 aluekeräyspistettä, joista noin 100 pistettä on ympärivuotisesti käytettäviä ja noin 70 pistettä on vain kesäajan käytössä. Suurimmalla osalla pisteitä kerätään vain sekajätettä, mutta osin kerätään myös biojätettä.

Aluekeräyspisteiden käyttäjiksi liittyvät ne yhden tai kahden asunnon talot ja vapaa-ajan kiinteistöt, joilla ei ole käytössä omaa jätteastiaa tai kimppa-astiaa. Aluekeräyspistemaksulla katetaan keräyspisteiden rakentaminen ja ylläpito (esim. siivous- ja kunnossapitokustannukset) sekä jätteastiatyhjennykset eli jätteen käsittely- ja kuljetuskustannukset. Aluekeräyspisteen käyttöön oikeuttava maksu on jokaisessa jätelautakunnan toimialueen kunnassa samansuuruinen. Aluekeräyspisteen käyttöön on kolme eri maksuluokkaa vakituisille asunnoille sekä omat maksuluokat ympärivuotisesti käytettäville vapaa-ajan asunnoille ja kesäaikana (1.5.–30.9.) käytettäville vapaa-ajan asunnoille.

Kun aluekeräyspisteellä kerätään vain sekajätettä, tulee vakituiselle asunnolle maksu sekajätteen keräyksen käytöstä. Jos aluekeräyspisteellä on myös biojätteen keräys, määräytyy kiinteistölle hieman suurempi maksu, jolla katetaan myös biojätteen keräystä. Toisaalta tällöin kiinteistön perusmaksu laskee. Jos kiinteistöllä on kuitenkin kompostointi biojätteelle, ei aluekeräyspisteen biojätteen keräyksestä ole tarvetta maksaa. Uutena vakituisille asunnoille otetaan mahdollisuus käyttää aluekeräyspistettä pelkästään biojätteen keräykseen. Kiinteistöllä voisi siis olla oma kiinteistökohtainen jätteastia sekajätteelle, mutta biojätteen voisi tuoda käyttömaksua vastaan lähialueella sijaitsevalle aluekeräyspisteelle.

Maksuluokkiin tehtävien muutosten lisäksi aluekeräyspistemaksua on tarvetta korottaa sekajätteen käsittelykustannusten kasvamisen vuoksi. Maksuja esitetään nostettavaksi noin 2 %.

Korttelikeräyksen käyttömaksut

Korttelikeräys on asuntoaluekohtainen, keskitetty jätteenkeräysjärjestelmä. Korttelikeräyksessä asuinalueelle järjestetään korttelikohtaiset tai usean korttelin yhteiset jätteenkeräyspisteet, joissa kerätään sekä sekajätettä että kierrätettäviä hyötyjätteitä. Kaikki asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöt käyttävät korttelikeräyksen alueilla Jätekuonon järjestämiä keräyspisteitä, eikä alueilla ole käytössä kiinteistökohtaisia jätteastioita.

Korttelikeräys on toteutettu Siilinjärven Taivallahden pientalovaltaiselle asuinalueelle. Järjestelmä on tarkoitus toteuttaa myös Kuopion Savilahden kerrostalovaltaiselle alueelle. Korttelikeräys voidaan ottaa käyttöön myös muilla uusilla asuinalueilla, kun se otetaan huomioon alueen suunnittelussa ja toteuttamisesta sovitaan kunnallisen jäteyhtiön kanssa. Jotta korttelikeräys voidaan toteuttaa kohtuullisin kustannuksin, on yhtä keräyspistettä kohti oltava riittävästi asiakkaita.

Korttelikeräyksen maksuilla katetaan korttelikeräyksen rakentamisen ja ylläpidon sekä jätteiden keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn kustannukset. Jotta sekajätteen käsittelyn kasvaneet kustannukset saadaan katettua, tehdään myös korttelikeräyksen maksuihin pieni noin 2 %:n korotus.

Kerros- ja rivitalovaltaisilla alueilla asuntokohtainen kiinteä vuosimaksu voisi ylittää korttelikeräyksen järjestämisestä aiheutuvat tosiasialliset kustannukset, koska yhden

jätepisteen käyttäjinä on näillä alueilla huomattavasti useampia asuinhuoneistoja kuin pientalovaltaisilla alueilla. Tämän vuoksi näillä alueilla maksu määräytyy niin, että vain korttelikeräyksen rakentamisen ja ylläpidon kustannukset katetaan kiinteällä maksulla, kun taas tyhjennysmaksut jaetaan kiinteistöjen kesken toteutuneiden kustannusten mukaisesti. Tähän kiinteään maksuun ei esitetä muutoksia. Korttelikeräystä ei ole edelleenkaan päästy toteuttamaan kerrostalovaltaiselle alueelle, joten maksuperusteiden toimivuutta tullaan vielä seuraamaan, kun järjestelmä otetaan käyttöön.

Lisäpalvelujen maksut

Asiakkaiden tilaamille jätehuollon lisäpalveluille on määritelty taksassa erilliset maksut. Lisäpalvelumaksuja määräytyy asiakkaille myös tilanteissa, joissa jäteastian tyhjennyksestä aiheutuu kunnalliselle jäteyhtiölle normaalia poikkeavia kustannuksia esimerkiksi keräyspaikan olosuhteiden vuoksi. Lisäpalvelujen hinnat säilytetään pääosin entisellä tasolla.

Uutena lisäpalveluna otetaan käyttöön sisäsäkin asennus syväkeräyssäiliöön. Tätä palvelua on jo asiakkaiden tarpeista lähtien järjestetty, mutta sille ei ole ollut taksassa hintaa. Sisäsäkki voi olla tarpeen esimerkiksi biojätteen tai muun helposti jätessäiliön likaavan jätteen keräykseen. Koska sisäsäkin hinta kasvaa säiliön koon kasvaessa, esitetään palvelulle kolme hintaluokkaa eri kokoluokan säiliöille. Hinta sisältää säkin ja sen asennuksen. Taksassa on hinta myös sisäsäkin asentamiselle käsin kuormattavaan biojäteastiaan. Sen sijaan säkin asennus sekajäteastiaan poistetaan taksasta, sillä tälle palvelulle ei ole juuri minkäänlaista kysyntää.

Isojen jäte-esineiden noutopalvelun (Noutokukko) hintaa ei ole tarvetta nostaa uuden kilpailutuksen ansiosta, vaikka jätteen käsittelykustannukset ovat osin kasvaneet. Sen sijaan jätelavapalvelun (Lavakukon) hintaa on nostettava, koska lavalla kerätään tyypillisesti siivous- ja remonttijätettä, jota ohjautuu energiahyödynnettäväksi. Myös puutarhajätelavan hinta nousee hieman. Puu- ja metallijätteen lavojen hinnat pidetään ennallaan.

Lisäpalvelujen maksuihin kuuluu myös maksu paperilaskusta tai paperisista laskuilmoituksista. Tämä lisämaksu otettiin käyttöön vuodelle 2023 ja esitetään pidettäväksi ennallaan. Lisämaksulla katetaan kunnalliselle jäteyhtiölle paperilaskuista aiheutuvia lisäkustannuksia, sillä tulostettavien ja postitse lähetettävien laskujen kustannukset ovat huomattavasti sähköisten laskujen kuluja suuremmat. Samalla lisämaksu ohjaa asiakkaille veloitusettomien ja vähäjätteisten sähköisten laskutustapojen käyttöön.

Lajitteluasemien pienkuormamaksut

Jätekuon ylläpitämiä lajitteluasemia on Savo-Pielisen jätelautakunnan alueella 20 kappaletta, minkä lisäksi käytössä on kaksi mobiililajitteluasemaa. Pienkuormamaksuilla katetaan lajitteluasemilla vastaanotettujen jätteiden käsittelyn kustannukset. Lajitteluasemien rakenteet, ylläpito ja jätteiden siirtokuljetukset katetaan sen sijaan jatkossakin lähes kokonaisuudessaan perusmaksulla.

Lähes 90 % lajitteluasemilla asioivista asiakkaista on kotitalouksia. Kotitalouksilta vastaanotettavista pienkuormista suurin osa on maksuttomia. Maksutta otetaan vastaan vaaralliset jätteet, sähkö- ja elektroniikkaromu, metalli ja puujäte. Muusta jätteestä, kuten betoni- ja tiilijätteestä, energiahyödynnettävästä jätteestä tai loppusijoitettavasta jätteestä veloitetaan pienkuormamaksu. Maksullisia ovat esimerkiksi sekalaiset rakennus-, remontointi- ja purkujätteet, huonekalut ja muut vastaavat jätteet.

Pienkuormamaksujen rakennetta ja määräytymisen periaatetta arvioitiin taksan valmistelun yhteydessä. Pienkuormamaksu perustuu tällä hetkellä asiakkaan tai lajitteluaseman hoitajan tekemään arvioon vastaanotettavan jätteen määrästä (m³). Kun omatoimiasiointi on laajentunut ja laajenee edelleen, arvion tekee yhä useammin asiakas itse. Tässä arvioinnissa asiakkaan on ensin selvítettävä, mitkä jätteet ovat maksullisia ja arvioitava sitten, miten paljon tätä maksullista jätettä on. Arviointi voi olla paikoin haastavaa. Tämän vuoksi pohdittiin, voisivatko maksut perustua jatkossa tuontivälineeseen. Tässä mallissa maksuluokkia olisi vähemmän (luokitteluna esim. jätesäkki, henkilöautokuorma sekä peräkärry- tai pakettiautokuorma). Samalla arvioitiin mahdollisuutta laajentaa kuormien maksullisuutta, jolloin kuormista maksettaisiin toisaalta aikaisempaa laajemmin, mutta toisaalta maksutaso olisi hieman aikaisempaa matalampi.

Koska lajitteluasemien itsepalveluasiointi on ollut käytössä verrattain vähän aikaa ja muutoksia asiointiin tehdään lajitteluasemilla parhaillaankin, päädyttiin tässä vaiheessa vielä säilyttämään entinen hintarakenne ja seuraamaan sen toimivuutta. Samalla selvitetään uuden mahdollisen hinnoittelumallin toimivuutta palvelumuotoilun keinoin. Tavoitteena on löytää asiakkaiden kannalta selkein ja toimivin ratkaisu. Tuontivälineeseen perustuva hinnoittelu voisi olla asiakkaille nykyistä yksinkertaisempi. Toisaalta maksut eivät vastaisi enää niin hyvin vastaanotettavaa jätemäärää kuin nykyiset kuormakokoon perustuvat maksut. Taksavaihtoehdon valinnassa on punnittava vielä eri vaihtoehtojen hyviä ja huonoja puolia. Jätekukko on esittänyt myös muita maksurakenteen vaihtoehtoja. Asiaan palataan vielä tulevien taksojen valmistelussa. Vuodelle 2024 kotitalouksien pienkuormamaksujen rakenne ja taso esitetään säilytettäväksi ennallaan, sillä maksuilla saadaan katettua kokonaisuudessaan vastaanotettavien jätteiden käsittelykulut.

Lajitteluasemilla on edelleen eritasoiset pienkuormamaksut kotitalouksille ja muille asiakkaille. Kotitaloudet maksavat perusmaksussa lajitteluasemien rakenteiden ja ylläpidon kustannuksia, joten niille vastaanottomaksut ovat muita matalammat. Kotitaloudet myös voivat tuoda muita asiakkaita laajemmin jätteitä lajitteluasemille veloituksetta. Niille asiakkaille, jotka eivät maksa perusmaksua, vastaanottomaksuilla katetaan myös lajitteluaseman kiinteitä kustannuksia. Koska nämä kustannukset ovat nousseet, esitetään muiden kuin kotitalouksien pienkuormamaksuja korotettavaksi. Korotus on pienimmässä kuormassa euron, isoimmissa viisi euroa (7–12 % kuormakoosta riippuen).

Taksan laskentaan liittyvät epävarmuudet

Jätehuollon tuloihin ja kustannuksiin vaikuttaa nykyään suuresti markkinatilanne, välillä voimakkaasti muuttuvat polttoainekustannukset ja sähkön hinta. Nämä tekijät tuovat epävarmuutta taksan laskentaan ja oikean maksutason arviointiin.

Siinä missä korkea sähkön hinta alensi jätteiden energiahyödyntämisen kustannuksia vuonna 2022 ja alkuvuonna 2023, tämänhetkinen matala sähkön hinta edellyttää käsittelykustannusten kattamista yhä enenevässä määrin jätemaksuilla. Näin ollen sähkön hinnan aleneminen edellyttää sekajätteen käsittelymaksun nostoa. Myös laiterikot Riikinvoimalla voivat aiheuttaa suuria kustannusvaihteluja.

Jätteiden kuljetuksista urakoitsijalle maksettavaa hintaa on tarkistettu tyyppillisesti kerran vuodessa. Uusissa, syksyllä 2023 alkaneissa kuljetusurakoissa urakoitsijalle maksettava kuljetushinta tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa. Näin ollen kuljetuskustannusten kehityksestä on epävarmuutta. Taksalaskenta perustuu alkuvuoden 2024 kustannuksiin ja oletukseen siitä, etteivät kuljetuskustannukset merkittävästi muutu vuoden aikana. Tämän vuoksi jäteastioiden tyhjennysmaksun kuljetusosuutta ei esitetä muuttavaksi.

Vaikka taksassa on pyritty osaltaan ennakoimaan riskejä, voi kustannuksissa tapahtua lyhyelläkin aikavälillä suuren mittaluokan muutoksia. Näin ollen eteen voi tulla tilanne, jossa taksaa on tarvetta tarkastella ja muuttaa kesken vuoden. Tällöin muutokset tuodaan erikseen jätelautakunnan käsittelyyn.

Vaikutusten arviointi

Taksamuutoksen ympäristövaikutukset arvioidaan kokonaisuudessaan neutraaleiksi, koska taksan ei ennakoida aiheuttavan jätteen keräykseen, kuljetukseen tai vastaanottoon voimakkaasti vaikuttavia muutoksia.

Asiakkaiden jätehuollon kokonaiskustannukset nousevat jonkin verran taksamuutosten vuoksi. Korotus kustannuksiin on tyyppillisesti noin 3–7 %. Kustannuksiin vaikuttaa merkittävästi se, millaiset kiinteistön jätehuoltopalvelut ovat. Myös jätteiden lajittelulla voi vaikuttaa kiinteistön jätemaksun suuruuteen.

Vakituisten asuntojen jätehuollon kustannukset nousevat maksumuutosten myötä tyyppillisissä tilanteissa noin 0,50–1,00 euroa kuukaudessa, vapaa-ajan asunnoilla muutos on noin 0,20 euroa kuukautta kohti. Kotitalouden jätehuollon kokonaiskustannukset ovat taksakorotusten jälkeen kuukausitasolla tyyppillisimmin Kuopiossa, Siilinjärvellä ja Pieksämäellä noin 10–20 euroa ja muissa kunnissa noin 11–22 euroa.

Kiinteistöliiton indeksitalovertailun perusteella on mahdollista arvioida, miten suuret jätehuollon kustannukset ovat suhteessa muihin asumisen kuluihin kerrostalossa. Indeksitalo mittaa noin 60 suurimman kaupungin kuntakohtaisesti päätettäviä kiinteistönpitokustannuksia. Nämä kustannukset kattavat keskimäärin hieman runsaat puolet taloyhtiöiden kaikista hoitokuluista. Jätelautakunnan alueen kunnista Kuopio on mukana indeksitalovertailussa. Kuopiossa jätehuoltokustannusten osuus vertailussa mukana olevista asumiskustannuksista on edellisvuosien tapaan noin 5 %. Näin ollen jätehuollon hintojen korotukset eivät näy merkittävinä, kun otetaan huomioon kaikki asumiskustannukset.

Omakotitaloliiton tekemän kunnallisten maksujen selvityksen pohjalta voidaan tehdä arviota siitä, millainen vaikutus jätemaksuilla on asumisen kustannuksiin omakotitaloissa. Omakotiliiton selvitys kattaa 100 kuntaa ja siinä vertaillaan ns. tyyppiomakotitalon kunta- tai aluekohtaisia maksuja. Selvityksessä huomioon otettavia maksuja ovat kiinteistövero, lämmityssähkö, käyttösähkö, vesimaksut ja jätemaksu. Vuoden 2023 selvityksen mukaan jätemaksut muodostavat noin 4 % tyyppiomakotitalon kuluista. Jätemaksut ovat selvityksen mukaan keskimäärin 20 euroa kuukautta kohti laskettuna ja ne ovat nousseet keskimäärin vajaat 7 % edellisvuodesta.

Taksa ei koske yritysten jätehuoltoa, joten alueella toimivien yritysten osalta yritysvaikutukset ovat neutraalit. Kunnan toissijaiselle vastuulle kuuluvien yritysten jätehuoltopalvelujen maksut on määritelty erillisessä TSV-taksassa.

Liitteet

Luonnos jätetaksaksi 1.1.2024 alkaen
Jätemaksujen vertailu v. 2023–2024
Hintaesimerkit jätehuollon vuosikustannuksista v. 2018-2024
Jätemaksujen kehitys v. 2015-2024
Jäteastioiden tyhjennysmäärien kehitys v. 2018-2024
Jätehuoltokustannukset indeksitalovertailussa
Jätehuoltopalvelujen tuottamisen kustannukset v. 2024